

BOŞANMANIN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Boşanma sorunlu evliliklerde duygusal, sosyal ve yaşamsal birlikteliğin resmen sona erdirilmesi durumudur. Boşanma her ne kadar sorunları çözme yönünde bir adım gibi görünse de; eşler ve çocuklar için bir dizi sorunların başlangıcı da olabilmektedir. Elbette ki boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisi, ebeveynler üzerindeki etkisinde çok farklı ve derin olmaktadır.

Sorunlu evliliklerde boşanmayı tek ya da kesin çözümler olarak görmemek gerekir. Eşler boşanma

kararı almadan önce ilişkilerini gözden geçirmeli, birbirlerinin duygularını ve düşüncelerini dinlemeli ve evliliklerini karşılıklı beklentilerine uyacak şekilde yeniden yapılandırma sürecine girmelidir. Bu gibi sıkıntılı dönemlerde bir evlilik danışmanından ya da psikolojik danışmandan yardım alarak birlikteliğe bir şans daha tanımak atılabilecek en uygun adımlardan birisidir. Psikolojik yardım almak evliliği onarmada etkili olabileceği gibi, boşanmanın kaçınılmaz olduğu durumlarda çocukların en az zarar görmeleri için ebeveynlere gerekli yardım ve desteği sağlar.

Bazı durumlarda ebeveynler, çocukların zarar görmemesi düşüncesiyle sorunlu ya da mutsuz evliliklerini hiçbir düzeltme çabası göstermeden sürdürmeye çalışırlar. Bu gibi durumlarda eşler arasında iletişimsizlik, aile içi şiddet ve geçimsizlik söz konusu ise çocuk boşanmaktan daha zarar verici bir ortam olabilir. Çocuğun çatışma ve hayal kırıklıkları ile dolu bir ortamda büyümesi gelecekte daha ciddi sorunlara yol açabilir. Böyle durumlarda çocuğun yalnız anne, ya da yalnız baba ile birlikte ama sakin, düzenli ve huzurlu bir yaşam sürmesi daha tercih edilen bir durumdur ve dayak, kaygı ve korkuyla yaşanan bir hayata tercih edilmektedir.

BOŞANMA KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARINI AYNI DERECEDE Mİ ETKİLER?

Araştırmalar erkek çocukların boşanmadan daha çok etkilendiğini gösterir. Erkek çocuklar kendilerini daha yalnız hissederler, çevreden

onlara gösterilen ilgi daha azdır. Boşanan ailelerde çocuklar genellikle annenin yanında kaldığından, kızlar bir anne modelini sürekli olarak görebilir, ancak erkek çocuklar baba modelinden yoksun kalırlar. Bu olumsuz etki, annenin geniş bir aileden geldiği durumlarda, bir başka deyişle erkek çocuğu model alabileceği yetişkinlerin (dede,amca,dayı....vs)sürekli çevrede bulunduğu durumlarda ortadan kalkar.(Cüceloğlu.1991)

BOŞANMA SIRASINDA ÇOCUĞUN BULUNDUĞU YAŞIN ÖNEMİ VAR MIDIR?

Yapılan araştırmalar çocuğun boşanma sırasındaki yaşın uzun vadede önemli bir etken olmadığını göstermektedir. Boşanma esnasında çocukta oluşan belirgin davranış bozukluklarının zaman içinde düzelenek diğer çocuklardan farksız duruma geldiği görülmüştür.(Cüceloğlu,1991)

Kız çocukların anne babasının boşanmasından en çok etkilendikleri yaş, 5 ile 6 yaş civarı olarak gösterilmektedir. Bu yaş döneminde kız çocuğun babaya aşırı düşkünlük göstermesi ve boşanmadan dolayı, babanın evden ayrılması, çocuğun birçok psikolojik sorunlar yaşamasına sebep olur. Erkek çocuğun boşanmadan en çok etkilendiği yaş ise, buluş çağına rastlayan dönemdir. Buluş çağı, erkek çocuğun, babası ile özdeşleşmesi ve paylaşımlarının çoğalması gereken bir dönem olduğu için, bu dönemde evden ayrılması, erkek çocuğunu oldukça olumsuz yönde etkiler.

Çocuklarda anne babanın boşanmasından en az etkilenen yaş grubu ise, 2 ile 3 yaşlar olarak kabul edilmektedir. Bu yaşlarda çocuk daha çok anneye bağımlı olduğu için, babanın yokluğunu davranış bozukluğu gösterecek kadar hissetmemektedir. Ancak bu yaş grubu çocukların ailelerinde boşanma gerçekleşmişse, anneye aşırı bağımlılığın geliştiği saptanmıştır.

Büyük yaş gruplarındaki çocuklar anne babalarının ayrılığını gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirebildikleri için, küçük çocuklar kadar zedelenmemektedirler. Bu gençler hem kişilik gelişimlerinin temellerini aile içinde gerçekleştirmiş ve sosyal açıdan daha çok gelişmiş olduklarından, hem de olayları mantık çerçevesinde değerlendirme yetenekleri olduğundan anne babalarının ayrılığın dünyanın sonu olarak bakmazlar. (Öz.1997)

ÇOCUKLARIN BOŞANMA SIRASINDA GÖSTERDİKLERİ BOZUKLUKLARI NELERDİR? DAVRANIŞ

Boşanma sırasında çocuklarda meydana gelen davranış bozuklukları kız ve erkek

çocuklar arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Boşanma sırasında çocuklarda aşağıda belirtilen davranış bozuklukları gözlemlenebilmektedir.

- Uyku bozuklukları
- Gece korkuları
- Gece ve gündüz altına kaçırma

- Aşırı yeme ya da iştahsızlık
- Psikolojik kökenli kekemelik
- Tırnak yeme
- Konuşmada tutukluk
- İçe dönüklük
- Ayrılığı inkâr
- Tahripkârlık ve saldırganlık
- Okula direnç

- Dikkati toplamada güçlük
- Ağlama ve öfke nöbetleri
- Okul başarısında düşüş
- Yalan söyleme
- Psiko somatik rahatsızlıklar(Baş ve karın ağrıları, mide bulantılar... vb)

BOŞANMA SIRASINDA ÇOCUĞUN EN AZ ZARAR GÖRMESİ İÇİN ANNE BABALAR NASIL DAVRANMALIDIR?

Boşanan ailelerin çocuklarının boşanma durumunda bir takım davranış bozuklukları göstermesi doğaldır. Çocuk ayrılığı kabullenme durumundan bir süre sonra yeni yaşamına uyum sağlamaya başlar. Çocuk ayrılığı inkâr ve yeniden uyum sağlama sürecinde iken anne ve babaların dikkatli ve özenli davranması çocukta kalıcı bir takım davranış bozuklukları oluşmasını engeller. Çocuk bir süre sonra normal yaşamına dönebilir. Bunun için aileler öncelikle çocuğun yaşına göre anlayabileceği bir dille

boşanmanın ne demek olduğunu ve boşanma kararlarını çocuğa anlatmalıdır. Bunu anne ve baba birlikte yapmalıdır. Boşanma olayında çocuğun bir suçu olmadığı kendisine anlatılmalıdır. Çünkü çocuklar anne babalarının boşanmasından kendilerini sorumlu tutma eğilimindedirler. Çocuğun boşanmadan sonra anne ve ya babasını kaybetmeyeceği ve görmeye devam edebileceği anlatılmalıdır. Ayrıca çocuklar bir barışma aracı, maddi güvenceler için bir araç olarak kullanılmamalıdır. Eşlerin boşanmadan dolayı birbirlerine duydukları olumsuzlukları çocuklarına yansıtmamaları ve çocukları bir taraf tutma zorunda bırakmamaları gerekmektedir. Çocuğa boşanmanın acınacak bir olay olmadığı, boşanma kararının anne ve babayla ilgili olduğu ve kendisinin bu sorunda bir rolü olmadığı açıkça anlatılmalıdır.

Çocuklar anne babalarının boşanması durumunda elbette ki sorunlar yaşarlar ancak bu sorunlar geçicidir. Bu sorunları ebeveynlerinin yardımı ile atlatabilen çocuklar anne babası boşanmayan çocuklar gibi başarılı ve mutlu olabilirler. Ailesi boşanmış çocuklara yakın çevresi ve toplum tarafında acınması ve 'problemlili çocuk' damgası vurulması yanlış bir tutumdur ve çocuğa asıl zararı veren bu tutum olabilmektedir. Bu nedenle toplumumuzun bu tür önyargılardan kurtularak boşanma durumunu daha gerçekçi bir gözle değerlendirmesi ve duruma üzölmek yerine iyileştirici çözümler bulması daha yerinde olacaktır.

Kaynakça:

Cüceloğlu D., İnsan ve Davranışı, İst. Remzi Kitapevi,2.baskı,1991.

Öz İ., Çocuk ve Aile , Ank. Kök Yayıncılık, 1. Baskı,1997.

Banu SOYDABAŞ Psikolojik Danışman

